

La monarquia hispànica a l'Edat Moderna

El regnat dels Reis Catòlics

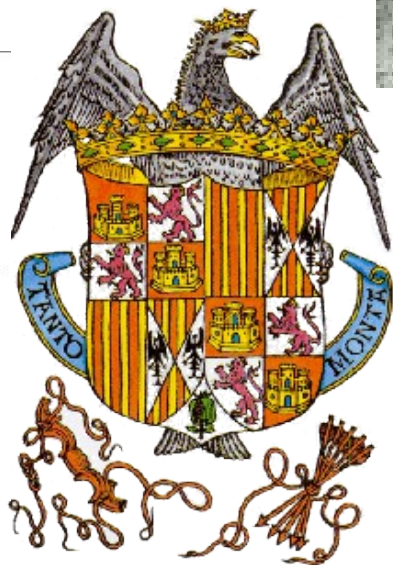
Isabel I de Castella
(1474-1504)

1469

Ferran II d'Aragó
(1471-1515)

- 1474 mor Enric IV de Castella, germà d'Isabel, que és proclamada reina.
- 1479 mor Joan II de Catalunya i Aragó, pare de Ferran, proclamat rei.
- El territori d'ambdós monarques constituí la **monarquia hispànica**.
- Els dos regnes continuaren sent territoris independents, amb les seves pròpies lleis i institucions.
- A Aragó hi havia el **pactisme** (el rei obligat a negociar lleis i impostos, amb les Corts); en canvi a Castella la monarquia era **autoritària**, amb el poder del rei reforçat.
- Castella era el territori més extens, poblat i pròsper, a finals del XV.
- Aragó era un territori més petit, menys poblat i més pobre.

La Inquisició (Tribunal del Santo Oficio de la Inquisición)

El 1480 fou creada a Castella, i el 1483 a la Corona d'Aragó

Objectiu: castigar, fins i tot amb la mort, als falsos conversos

Els Reis Catòlics volien la unitat religiosa de la corona hispànica

S'havia de posar fi a les minories jueva i musulmana

Al gener de 1492 acabaren la conquesta de Granada

Segell de la
Inquisició

Baptisme de moriscos

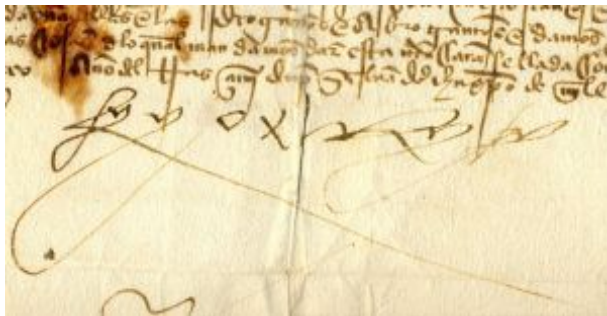
Auto de fe de la Inquisició

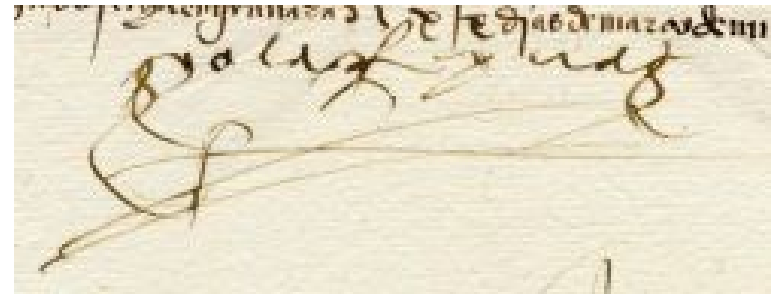
Les tortures de la
Inquisició

El 31 de març de 1492 els Reis Catòlics signaren a Granada el **decret d'expulsió dels jueus** de tots els seus regnes, amb les raons següents:

“...según es notorio y según somos informados de los inquisidores y de otras muchas personas religiosas, eclesiásticas y seglares, consta y parece el gran daño que a los cristianos se ha seguido y sigue de la participación, conversación, comunicación que han tenido y tienen con los judíos, los cuales se prueba que procuran siempre, por cuantas vías y maneras pueden, de subvertir y sustraer de nuestra santa fe católica a los fieles cristianos y los partar della y atraer y pervertir a su danada creencia y opinión”

A close-up photograph of a handwritten signature in dark ink on aged, yellowed paper. The signature is highly stylized and cursive, characteristic of the late 15th century. It appears to be the signature of Ferran el Catòlic.

Firma de Ferran el Catòlic

A close-up photograph of a handwritten signature in dark ink on aged, yellowed paper. The signature is highly stylized and cursive, characteristic of the late 15th century. It appears to be the signature of Isabel la Catòlica.

Firma d'Isabel la Catòlica

Expansió territorial dels Reis Catòlics

Els Reis Catòlics incrementaren considerablement els dominis de la monarquia hispànica amb la seva política d'expansió.

Primerament conqueriren el regne musulmà de Granada (**1492**).

Iniciaren la conquesta d'Amèrica, després de 1492.

El **1500** acabaren la conquesta de les illes Canàries, exterminant pràcticament tota la població autòctona (guanches).

El **1512** les tropes castellanes ocuparen el regne de Navarra, el qual va mantenir les seves pròpies institucions de govern, dins del regne de Castella.

De la Península Ibèrica només quedava Portugal, amb el qual iniciaren una política matrimonial amb les seves filles. Aquesta donà fruits el segle següent, amb Felip II.

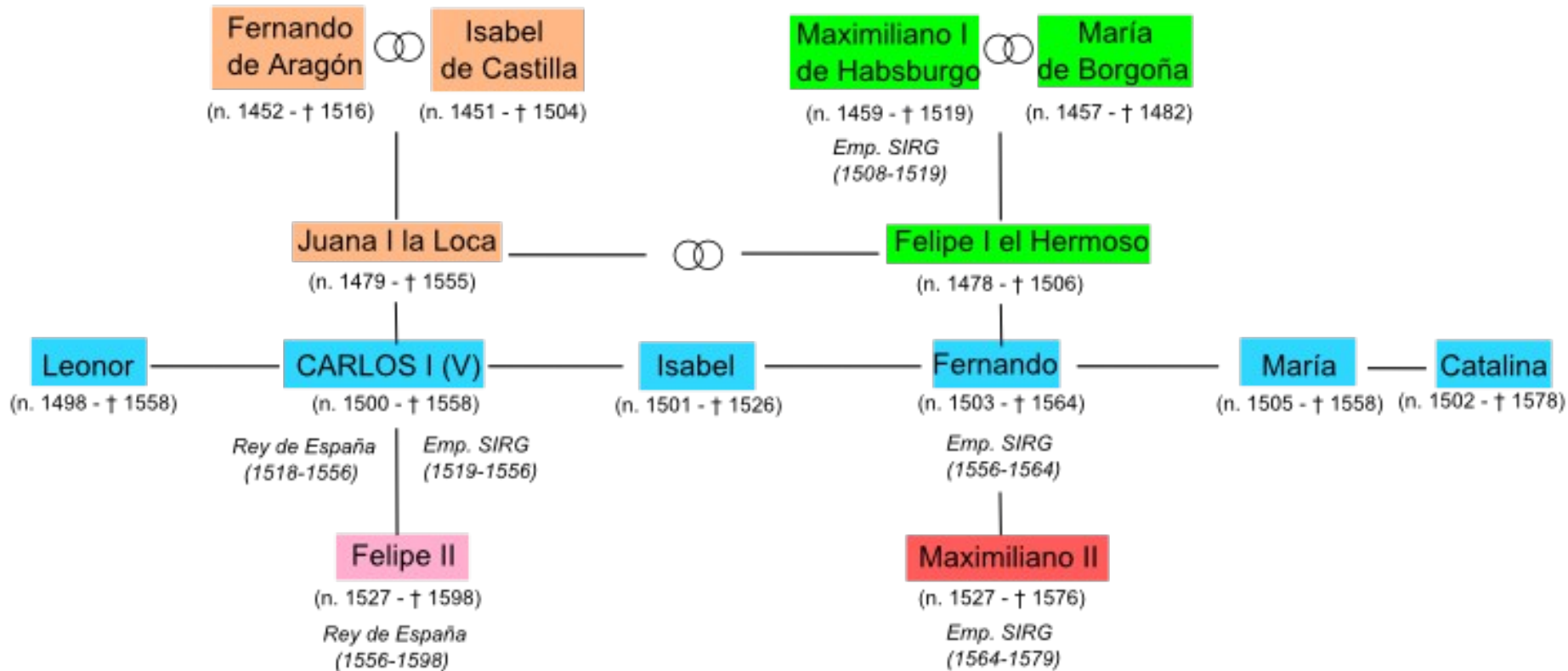
Al Mediterrani la Corona d'Aragó seguí la seva política expansionista.

Expansió territorial

Regnat de Carles V (1518-1556)

Genealogia de Carles I de Espanya (V del Sacro Imperio Romano Germànic)

L'imperi europeu de Carles V

Conflictes del regnat de Carles V

Interiors

Revoltes

- Comuners de Castella (1519-1521)
- Germanies de València (1519-23)

Exteriors

Guerres:

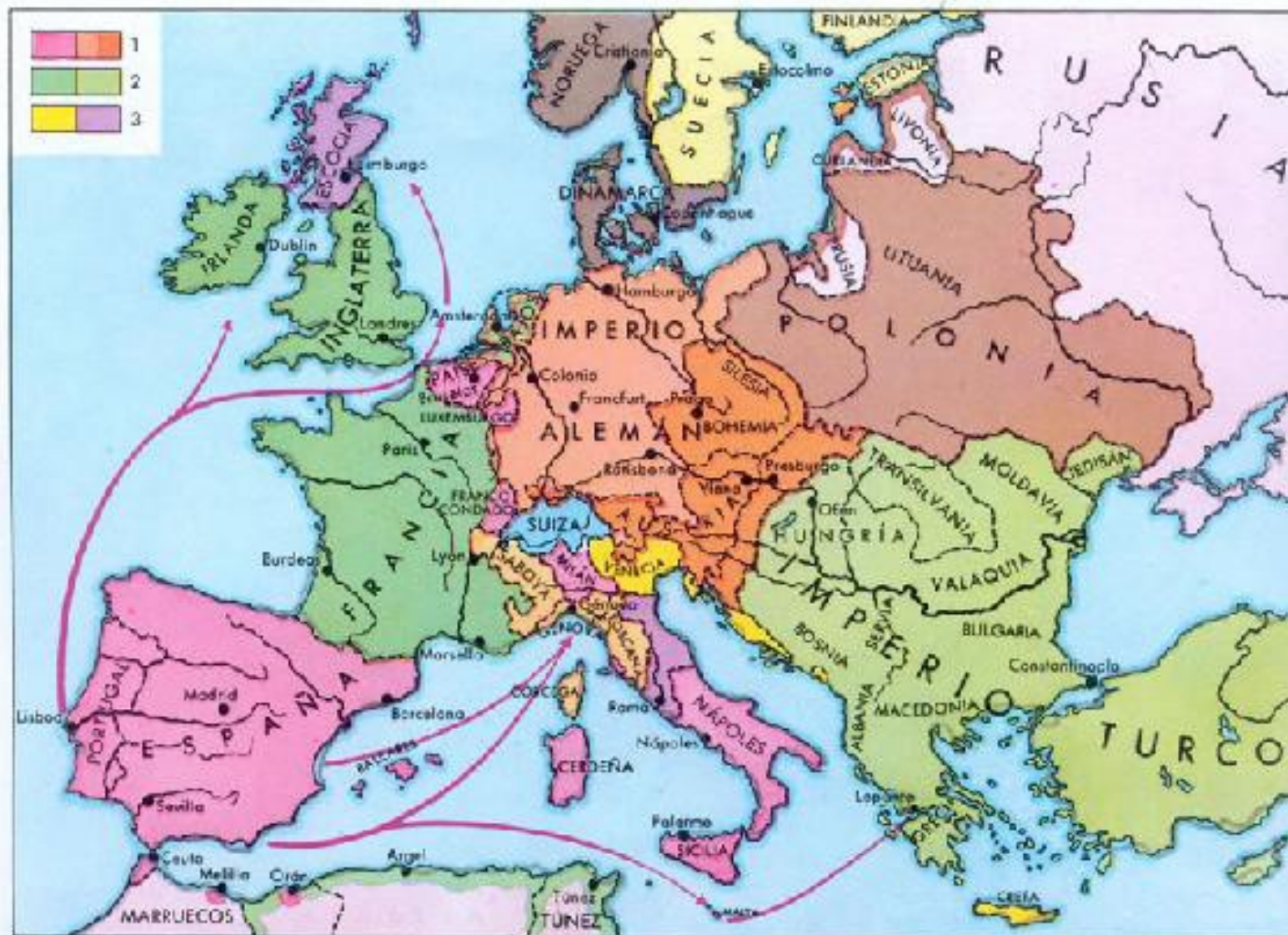
- França: pel domini del Nord d'Itàlia i el Franc Comtat
- L'Imperi turc, relacionat amb pirates barbarescos
- Protestants alemanys. Carles V mai els va poder sotmetre (Mühlberg, 1547) signant el 1555 la Pau d'Augsburg.

Regnat de Felip II (1556-1598)

Heretà la corona quan el seu pare, Carles I, abdicà, deixant-li tot el seu imperi menys els dominis austríacs i la dignitat d'emperador, que ho rebé Ferran, el seu oncle. També va heretar les possessions americanes, i el 1680 incorporà Portugal a la corona espanyola, amb els dominis americans d'aquest país.

Possessions europees de Felip II

Signos: 1. Posiciones de los Austrias en España y en el Imperio alemán.— 2. Países adversarios de Felipe II.— 3. Aliados de Felipe II.

Conflictes del regnat de Felip II

Interiors

- Revolta dels moriscos de les Alpujarras

El Escorial

Exteriors

-Guerra amb França, fent costat al bàndol catòlic en les guerres de religió.

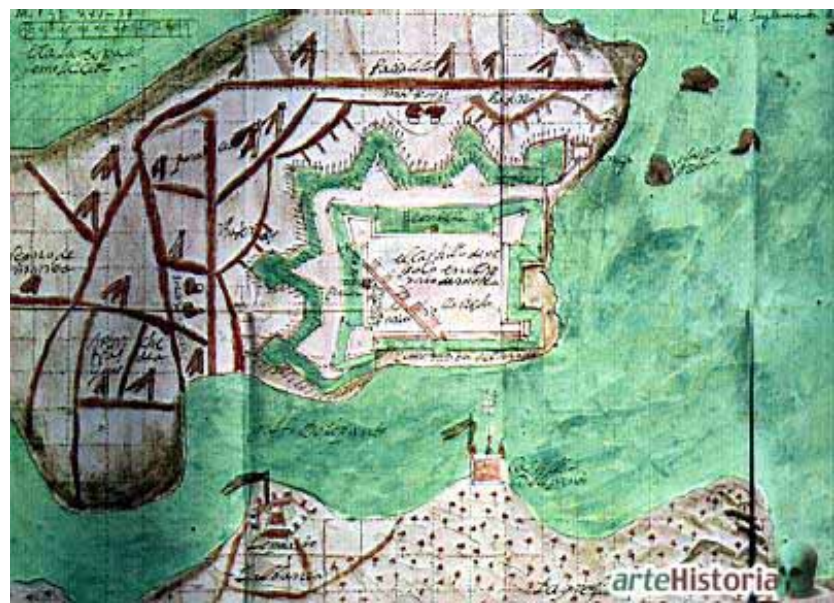
-Guerra contra els turcs, derrotats a Lepant (1571)

-Guerra amb Anglaterra, sent derrotat el 1588 amb l'*Armada Invencible*.

-Països Baixos, rebel·lió dels holandesos, calvinistes, que acabaren independitzant-se. Flandes (sud) seguí unit.

Flota de la Lliga Santa, que derrotà els turcs a Lepant (1571) i plànol del Golf de Lepant

L' Armada Invencible

Isabel d'Anglaterra

La crisi del segle XVII

Felip III (1598-1621)

Felip IV (1621-1665)

Carles II (1665-1700)

La crisi econòmica

Males collites

La pesta negra

Reducció arribada or i plata
d'Amèrica (esgotament mines
i acció pirates)

Augment impostos a Castella

Despoblament i enfonsament econòmic de Castella

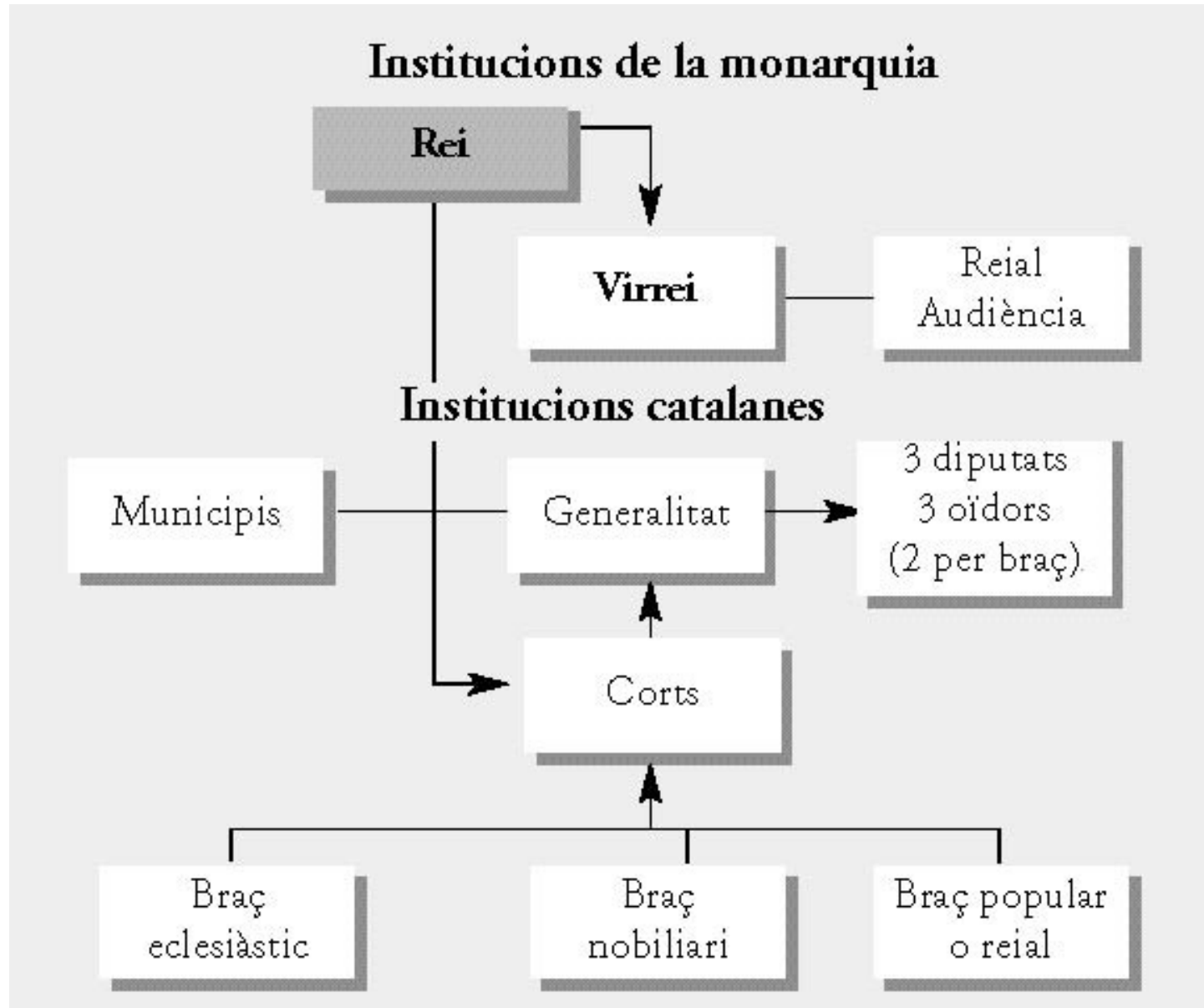
La crisi política

-El poder polític, econòmic i militar de la monarquia hispànica es va mantenir, amb dificultats, durant el regnat de **Felip III**, el qual restà al marge de la Guerra dels 30 Anys (1618)

-**Felip IV** deixà el govern en mans del seu *valido*, el **comte duc d' Olivares**, el qual intentà sortir de la crisi obligant a contribuir, amb diners i impostos a tots els regnes de la monarquia. Això provocà revoltes i aldarulls a diferents llocs: Aragó, Portugal, Catalunya...

Catalunya dins la monarquia hispànica: Catalunya tenia les seves pròpies lleis, i xocà sovint amb els monarques.

Catalunya dins la monarquia hispànica

A partir de 1630 es nota la crisi: fams, guerres i pestes.

També patia atacs de pirates i bandolers:

- **Pirates** turcs i barbarescos, del nord d'Àfrica atacaven el litoral català, incendiant, robant, agafant persones per vendre-les... Les poblacions de la costa construïren torres de guaita, que també servien per amagar-s'hi.

- **Bandolers**, lladres de camí, saltejadors, bandits. També hi havia guerres privades entre els senyors feudals, les ciutats i els monestirs.

Fomentaren el **bandolerisme**: la pobresa del país, el relleu i els boscos, l'amagatall en les senyories, la difusió armes de foc portàtils.

Formaven quadrilles d'una vintena d'homes com a mínim, i n'hi havia de totes classes (jornalers, segadors, pastors, artesans...). Sovint tenien el suport de pagesos i autoritats locals. Lluita entre bàndols (nyerros i cadells).

Per combatre'ls les autoritats reials cridaven el sometent.

Conflictes entre el rei i Catalunya: La Guerra dels Segadors

Causas:

El comte duc d'Olivares volia que els catalans contribuïssin amb homes i diners a les empreses militars del rei

“Unión de armas”

Volia suprimir les lleis catalanes

1635: Comença la guerra entre Espanya i França

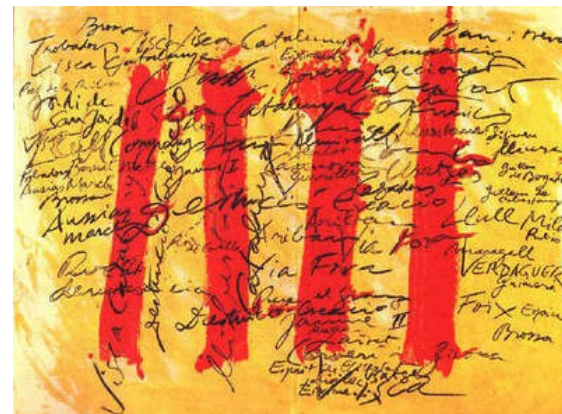
Problema dels allotjaments militars

Els pagesos havien de donar als soldats sal, vinagre, llit, foc i taula

Els soldats abusaren dels pagesos

El govern de la Generalitat s'hi oposà i Olivares feu empresonar 2 consellers i el diputat del braç militar Tamarit.

A la primavera de 1640 començà una revolta generalitzada de pagesos

Conflictes entre el rei i Catalunya: La Guerra dels Segadors

Els fets:

El Corpus de sang

Nom amb què son coneguts els fets del 7 de juny de 1640. Aquest fou un episodi important en el desencadenament de fets que desembocaren en la *guerra dels Segadors*.

Barri de la Ribera a finals del XVII

A la primavera de 1640 esclatà una revolta pagesa generalitzada contra els *tercios*

El dia de Corpus de 1640 (juny), els segadors entraren a Barcelona, es provocà un avalot, i el virrei Santa Coloma, i alguns jutges de l'Audiència foren assassinats. Eren considerats responsables dels allotjaments.

Felip IV i Olivares prepararen un exèrcit per envair Catalunya.

El president de la Generalitat, **Pau Claris**, decidí trencar amb la monarquia hispànica i cedir la sobirania de Catalunya al rei de França, Lluís XIII

Pau Claris

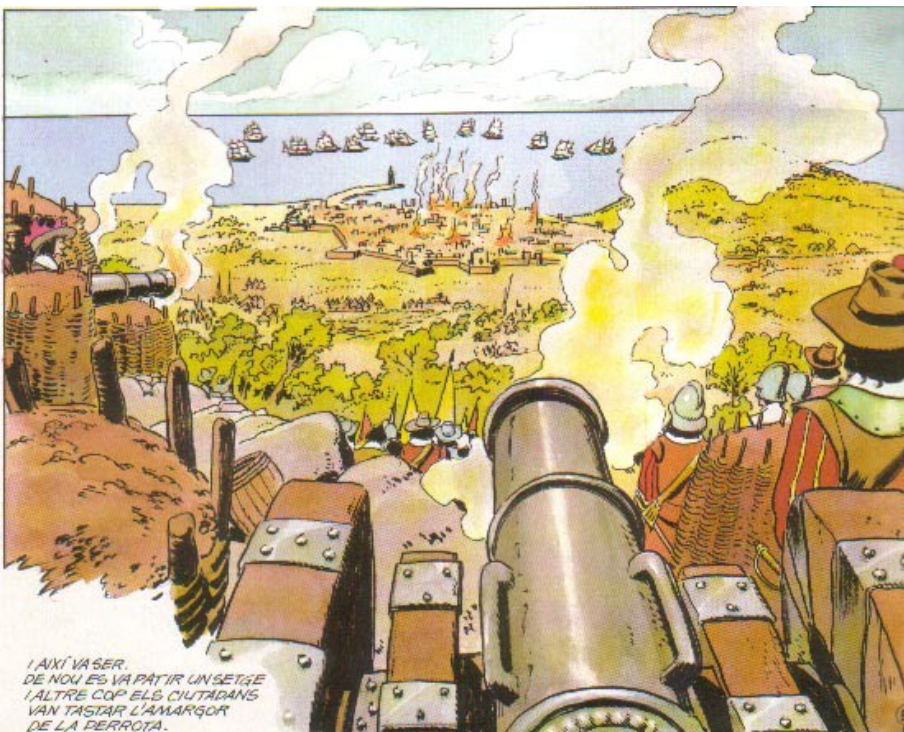

Richelieu

Catalunya es manté unida a França fins el 1652, any en que es rendí a Felip IV, prometent aquest respectar les lleis i institucions catalanes.

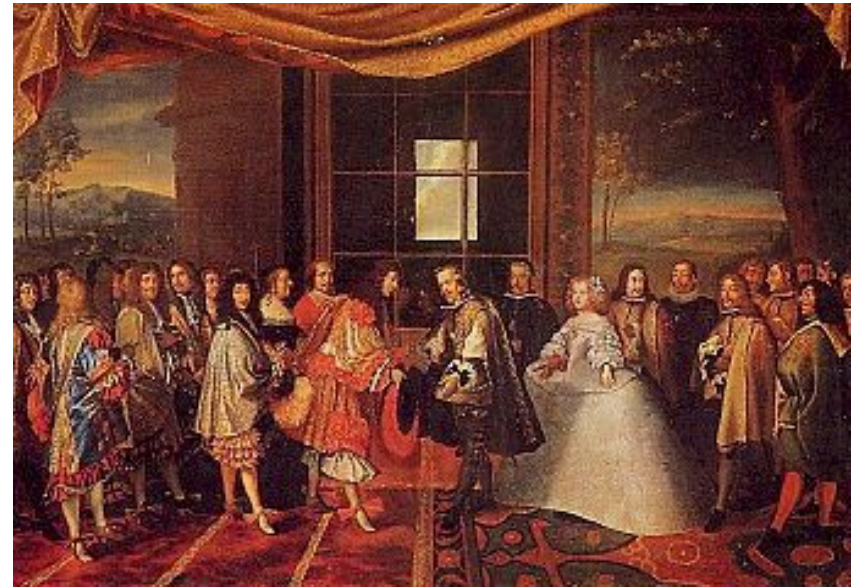
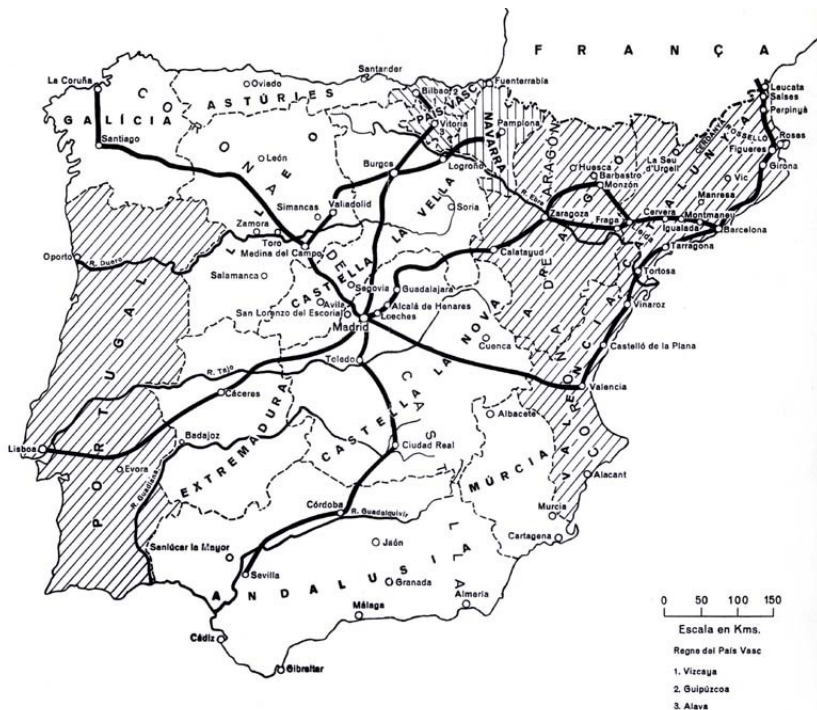
La guerra amb França continuà, fins a la Pau dels Pirineus (1659)

Setge de Barcelona

Pau dels Pirineus (1659)

França, aliada amb Anglaterra, va derrotar a Espanya a la batalla de les Dunes (1658). Un any després es signà la pau entre Felip IV i el cardenal Mazarino, representant de Lluís XIV, el nou rei de França. S'acordà el matrimoni d'aquest amb M. Teresa d'Àustria, filla de Felip IV. França es quedà amb el Rosselló, el Conflent, el Vallespir i part de la Cerdanya (Catalunya Nord). La frontera quedà fixada en els Pirineus (excepte Llivia)

Firma del Tractat dels Pirineus

Els Segadors

Catalunya, comtat gran,
qui t'ha vist tan rica i plena!
Ara el rei Nostre Senyor
declarada ens te la guerra.

Segueu arran!
Segueu arran,
que la palla va cara!
Segueu arran!

Lo gran comte d'Olivars
sempre li burxa l'orella:
-Ara es hora, nostre rei,
ara es hora que fem guerra.

Contra tots els catalans,
ja veieu quina n'han feta:
seguien viles i llocs
fins al lloc de Riu d'Arenes;

n'han cremat un sagrat lloc,
que Santa Coloma es deia;
cremen albes i casulles,
i caporals i patenes,
i el Santíssim Sagrament,
alabat sia per sempre

Mataren un sacerdot,
mentre que la missa deia;
mataren un cavaller,
a la porta de l'església,
en Lluís de Furrià,
i els àngels li fan gran festa.

Lo pa que no era blanc
deien que era massa negre:
el donaven als cavalls
sols per assolar la terra.

Del vi que no era bo,
n'engegaven les aixetes,
el tiraven pels carrers
sols per regar la terra.

A presència dels parents
deshonraven les donzelles.
Ne donen part al Virrei,
del mal que aquells soldats feien:

- Llicència els he donat jo,
molta més se'n poden prendre.-

Sentint resposta semblant,
enarboren la bandera;
a la plaça de Sant Jaume,
n'hi foren les dependències.

A vista de tot això
s'és avalotat la terra:
comencen de llevar gent
i enarborar les banderes.

Entraren a Barcelona
mil persones forasteres;
entren com a segadors,
com érem en temps de sega.

De tres guàrdies que n'hi ha,
ja n'han morta la primera;
ne mataren al Virrei,
a l'entrant de la galera;
mataren els diputats
i els jutges de l'Audiència.

Aneu alerta, catalans;
catalans, aneu alerta:
mireu que aixís ho faran,
quan seran en vostres terres.

Anaren a la presó:
donen llibertat als presos.
El bisbe els va beneir
Amb la ma dreta i l'esquerra:

- On es vostre capità?
On és vostre bandera?-
Varen treure el bon Jesús
Tot cobert amb un vel negre:

- Llicència els he donat jo,
molta més se'n poden prendre.

Sentint resposta semblant,
enarboren la bandera;
a la plaça de Sant Jaume,
n'hi foren les dependències.

A vista de tot això
s'és avalotat la terra:
comencen de llevar gent
i enarborar les banderes.

Entraren a Barcelona
mil persones forasteres;
entren com a segadors,
com érem en temps de sega.

De tres guàrdies que n'hi ha,
ja n'han morta la primera;
ne mataren al Virrei,
a l'entrant de la galera;
mataren els diputats
i els jutges de l'Audiència.

Aneu alerta, catalans;
catalans, aneu alerta:
mireu que aixís ho faran,
quan seran en vostres terres

Anaren a la presó:
donen llibertat als presos.
El bisbe els va beneir
Amb la ma dreta i l'esquerra:

-On es vostre capità?
On és vostre bandera?-
Varen treure el bon Jesús
Tot cobert amb un vel negre:

-Aquí és nostre capità,
aquesta es nostre bandera.-
A les armes catalans,
Que ens ha declarat la guerra!

Segueu arran!
Segueu arran,
que la palla va cara!
Segueu arran!

La Guerra de Successió (1702-1713)

1700: 1 novembre, mor Carles II, sense fills (darrer rei casa d'Àustria)
En el seu testament deixà el tro a **Felip V**, net de Lluís XIV de França.
L'arxiduc Carles, fill de l'emperador d'Àustria, no acceptà el testament.
A Europa es formen 2 bàndols:

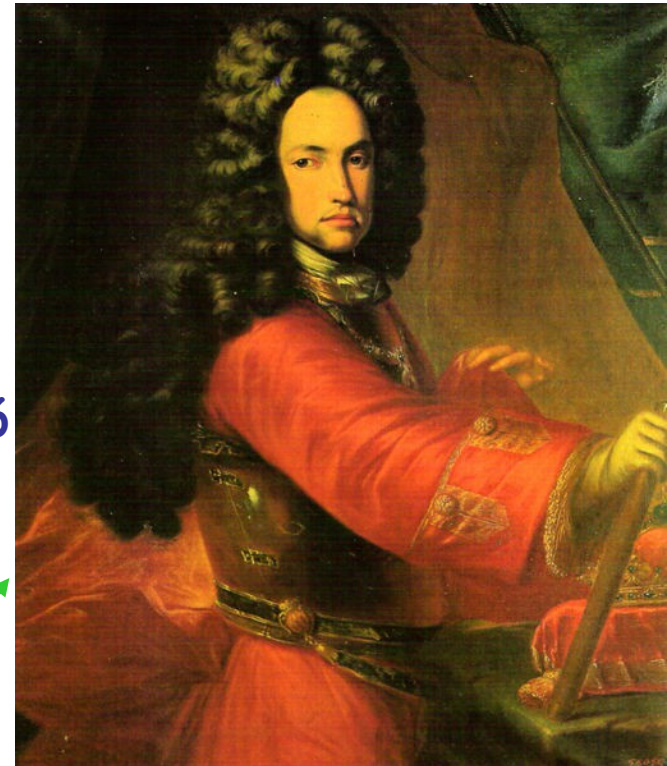
Partidaris de Felip V
(Borbons)

França
Castella

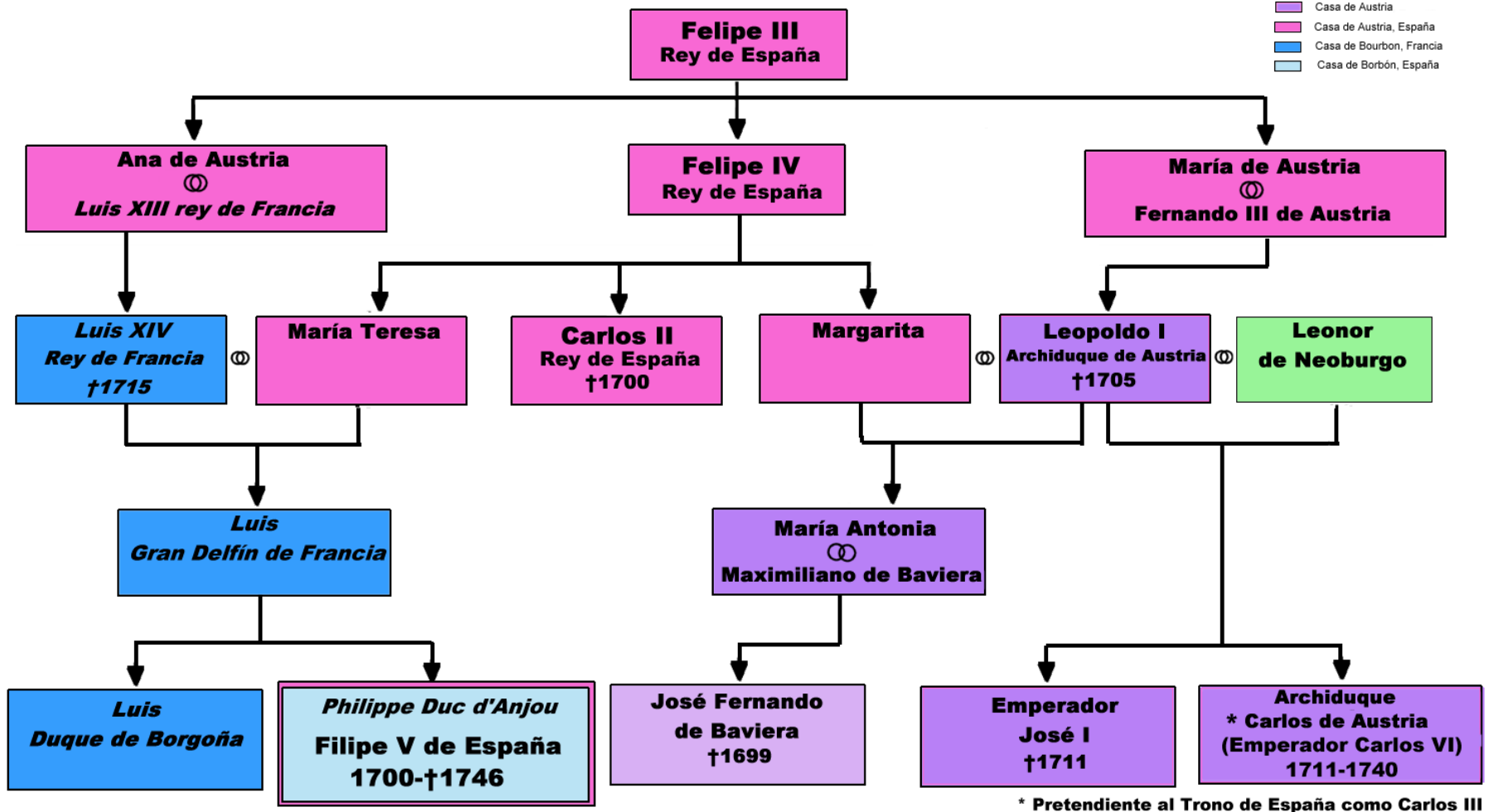
Partidaris de l'arxiduc Carles
(Àustries)

Àustria
Anglaterra
Holanda
Dinamarca
Portugal
Saboia
Corona d'Aragó

Felip V
Arxiduc Carles

Els ascendents dels dos candidats:

* Pretendiente al Trono de España como Carlos III

La Guerra de Successió (1702-1713)

La Corona d'Aragó es posà del costat de l'Arxiduc Carles d'Àustria, el qual es comprometé a respectar-ne lleis i institucions (1705). Aquest desembarcà a Barcelona on fou aclamat com a Carles III.

València i Aragó foren recuperades per les tropes borbòniques després de la **batalla d'Almansa** (1707). Felip V abolí les lleis i institucions de València i Aragó mitjançant els Decrets de Nova Planta.

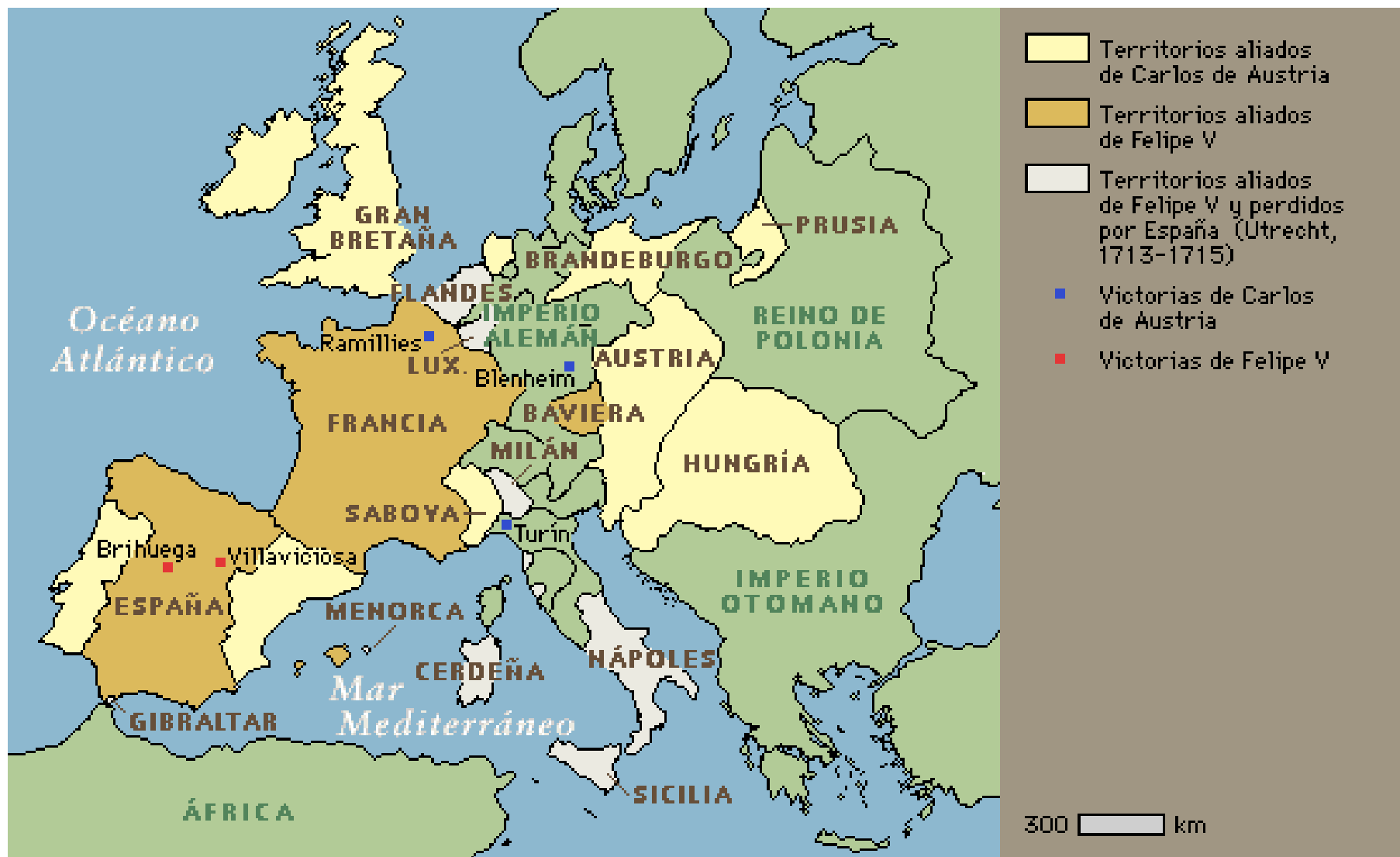

La Guerra de Successió

La guerra anava pitjor per França fora d'Europa, on perdien les batalles. El 1711 mor l'emperador d'Àustria Josep I, i el seu successor era l'Arxiduc Carles. Això canvià la situació, i els països europeus que li donaven suport acceleraren el procés de pau. La **Pau d'Utrecht** (ciutat holandesa) i **Rastadt** (Alemanya) foren en realitat una sèrie de tractats unilaterals signats pels països bel·ligerants. Els acords més destacats foren:

- Gran Bretanya conservaria Gibraltar i Menorca, ocupades durant la guerra i territoris i beneficis comercials a Amèrica.
- Felip V és reconegut rei d'Espanya i les possessions americanes.
- Espanya perd els territoris que encara dominava a Europa (Països Baixos, Nàpols...)

L'11 de setembre (1714)

Els catalans decidiren continuar lluitant contra les tropes borbòniques.

La Junta de Braços va acordar la resistència, sota la direcció del general Villarroel i el conseller Rafael Casanova. Però només dues places fortes podrien resistir durant alguns mesos el setge: Barcelona i Cardona.

La capital del Principat va ser assetjada per uns 40.000 homes, castellans i francesos. La Coronela, o milícia urbana, es va encarregar d'organitzar la resistència, sota les ordres del Consell de Cent; i els gremis es feren càrrec d'una part de la muralla cadascun. D'altra banda, en diverses comarques es van emprendre accions de guerrilla. En total, les tropes defensores de la ciutat eren formades per 5.300 homes.

La resistència de Barcelona va durar tretze mesos i va provocar l'admiració d'una bona part de l'opinió pública europea.

La Junta de Govern de
Barcelona l'11 de setembre

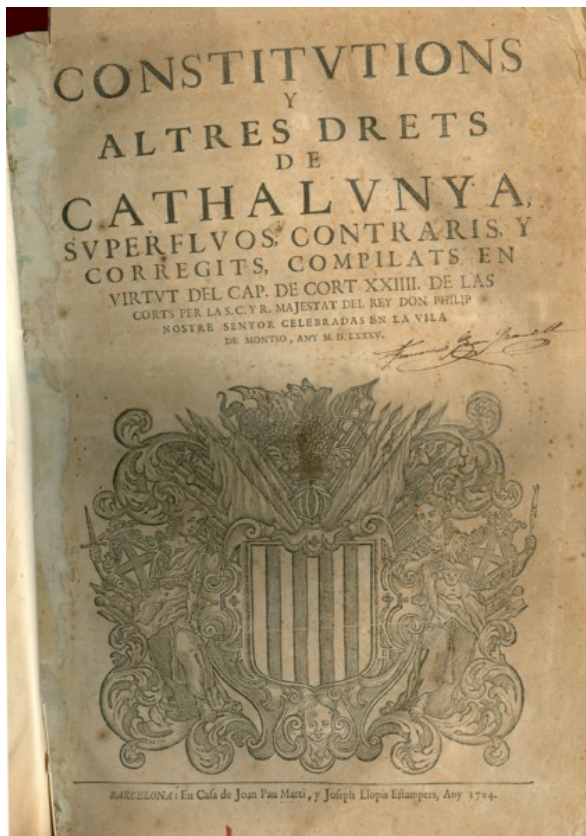

A les cinc de la matinada del dia **11 de setembre de 1714**, uns 20.000 soldats van iniciar l'assalt a la ciutat, a través de set bretxes de la muralla obertes per l'artilleria. La resistència, arreu, va obligar el duc de Berwick, cap de l'exèrcit atacant, a fer entrar en combat les tropes de reserva. La resistència va continuar carrer per carrer i es va saldar amb prop de 4.000 víctimes. A primera hora de la tarda, la ciutat va capitular, després d'haver pactat amb el duc de Berwick la rendició sense represàlies. Res d'això no fou respectat.

Els Decrets de Nova Planta són tres decrets signats per **Felip V** després que les seves tropes ocupessin militarment, en la Guerra de Successió, els diferents regnes i territoris de la Corona d'Aragó. Es promulgaren en les dates següents:

1. Regne de València i d'Aragó: 29 juny de 1707
2. Mallorca, Eivissa i Formentera: 28 novembre de 1715
3. Principat de Catalunya: 16 gener de 1716

← **Constitucions i drets abolits**

Nova llei →

La repressió

La repressió de Felip V a Catalunya fou molt dura. Van haver-hi moltes execucions i empresonaments. Cas a destacar el del general J. Moragues.

S'aboliren, amb els Decrets de Nova Planta les lleis i institucions catalanes (Generalitat, Corts, Consell de Cent), reemplaçades per lleis castellanes i franceses, de caire absolutista i centralitzador.

S'imposà un nou impost, el "cadastre", que multiplicà per 6 la pressió fiscal. Es mantingué un exèrcit de 35.000 homes a Catalunya.

Es prohibí l'ús del català en tasques de govern i justícia, en l'ensenyament...

L'única llengua oficial fou el castellà.

La monarquia hispànica es convertí en un Estat absolutista i centralitzat del tot.

Josep Moragues

